

Akoma Mpaepae Mu Ho Dwuma Foforo

Nina Lee Aquino

Sɛ wobisa me ade konti a me yɛ nea me yɛ yi a me mbua yɛ a me ma daa ne sɛ: sɛ ewiase beyɛ bebi pa. Efise, me gyidi sɛ agorɔ adwuma ebe tumi asesa wiase.

Anhwɛ a me gyidi yi yɛ asem a enni nngyina so ma abinom. Nanso eyɛ mirika tenten a mitu na me srɛ obiara a me de me ho bɔ no wɔ agorɔ adwuma mu no sɛ obesom wɔ dwuma di yi mu.

Me de, eyɛ asem ketewa a ntease womu.

Agorɔ fie egyptina ana etintim na ndwuma aba biara ntumi nsei ne ngyinaso. Fiti akasanoma, cini ne televison kosi agorɔ ho nsem ne tekintɔgyi. Eyɛ agorɔ ho ndwuma nkoa na ehia nipa a wɔhwɛ na wɔtie. Ehia obiara womu, sɛ yɛbe hwɛ adwuma di bia esi wo wim mu. Na sɛ wo dwen hoa, eyɛ insenkyerɛne paa. Yɛ yi agorɔ da edi ma nipa ba bɛ hwɛ. Etumi yɛ ndanfo a wopue anumbre, etumi yɛ ebusuafo a wɔpɛ sɛ wo hu won dɔfo a wɔyɛ agorɔ ho ndwuma, anasɛ asedi bi..... enfa ho. Sɛ nkanea sɔ kakraa ana edum koraa, wɔsrɛ bio sɛ nipa baako emere a agorɔ ndwuma eba bɛ hyɛ ase.

Wɔ bebɛia ye di yɛn agorɔ ndwuma no, won a wɔbɛ hwɛ na wobɛ tie no de wɔn ho hyɛ dwuma di no ho bi.

Wɔ:

- abasɛm a ekyerɛ yɛn yaw
- abasɛm a ekyerɛ yɛn eduro
- abasɛm a ɛma yɛn wrɛ firi ewiase ho nsem
- abasɛm a ɛma yɛ kai sɛ abonten wɔhɔ
- abasɛm a eyi yɛn kyere paa
- abasɛm a ɛma yɛn dwen
- abasɛm a ɛma yɛn adesua hunu bi
- abasɛm a ɛma yɛn sua nneɛma bi a ɛnyɛ sɛ yɛ bɛ yɛ
- abasɛm a ɛtow yɛn kɔ yɛn akyiri ma ye hu bebɛia yɛfi abedu ha
- abasɛm a ɛma yɛn dwene ɔkyena nsem

Wei mu nyina hia paa: fiti wɔn a wɔbɛ tenase ama nkrɔfoɔ eni agye kosi agorɔ ho ndwuma a ɛka nokware denden ho nsem – fiti agorɔ ho ndwuma a ɛma akoma tɔ yem kosi agorɔ ho ndwuma a ɛhaw adwen.

Mehu cini ho adwuma kakra – fie akese, fie aketewa, na fie ni ho koraa – ana wo me agoro ndwuma nyinaa me nim nokware yi: me ko mu se nipa se nipa foforo na ma firi mu nso se nipa foforo mmere biara.

eno na agoro mu ndwuma ye; Ebue biribi wo yen mu anase esi biribi titriw a efa yen ana ebinom ana se efa wiase ho pi. Se ye hu ana se yen hu koraa a, esesa biribi wo yen ho. Se ye firi mo ba a. eye hwanhwa se wodwen hoa. Ye wo ahoden a ye de sesa ewiase.

Anhwe a wei ma yen tease yiye se ye be gye atumu se ye gye agoro mu ndwuma honsem efi nginae biara mu....Ade koro ntia yen mu bi de yen ho ato ho ama adwuma yi. ama adwuma yi. Yen gyidi yi tra hashtagi ene se ye be nya yen kyefa anase ye be nya sika ho mmoa efiri aban ndwuma fo ho. etra mmuaye a “....ekyerε krow ana se oman a ye te mu....” abasem biara wo ne mmuaye; senea ye ka abasem no ma yen mmuaye ma yehu neema bia aye se. eye yen den se ema ye hu akwan ahorow a ye de bedi ohaw ho ndwuma,, kwan afoforo ene ahoden foforo bi se yen dae so beye kese sen dedadaw.

Se nea ete biara, adwuma a yen agoro mu ndwumafo: bebisa yen nnipa, yen kurow, yen omanfoe se wobe nya adesua hunu bi; biribi ntem a eho hia. Ye kae nnipa nyinara, enfa ho onipa ne gyina biyae. Na se emiri bi woho a tikiti a wotoh, ena se nnipa be di yen ho adanse ene abaso bo, ye de ade a esombo to ho. eno ne akoma ho dwuma foforo bi.

Adwuma a yeye anase yeye wo akyi awo agoro adwuma mu, yere ka biribi, yere kyere biribi a eho hia.

Ye be tumi afre, akae ana yebe boa ama yen wure afi. Ye be tumi afre nnipa na won adi adwuma. Agoro adwuma aboa wo yen abraho mu. ebe tumi aye nnema akese se yen nyina gye tumu se eho hia.

Me wo gyidi wo adwuma yi mu; wo agoro adwuma ne eho mmoa ma yen nnipa. eye ade a eda ho se yen adwuma se agoro adwumayefo no yen ye nwie ye

Se eye nnipa du ana se oha anase apem du koraa.... ye be tumi de nsakraye aba ewiase.